

กฎหมายและหน้าที่ของธนาคารนานาชาติในประเทศไทย

ธนาคารนานาชาติหรือสาขานาคารต่างประเทศ 14 แห่งที่ดำเนินงานในรูปธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันนั้น ถูกควบคุมตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 เช่นเดียวกับธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งต่อมาได้มีพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติใหม่ เพื่อให้กิจการธนาคารพาณิชย์มั่นคงยิ่งขึ้น

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 4 ให้นิยามคำว่า "การธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า การประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายเงินเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น (ก) ให้สินเชื่อ (ข) ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนเมื่ออื่นใด (ค) ซื้อขายเงินเฟรวิวรรตต่างประเทศ

"ธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ และหมายความรวมถึง สาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ด้วย

นอกจากดำเนินธุรกิจหลักในเรื่องรับฝากเงินและให้สินเชื่อแล้ว ธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปยังดำเนินธุรกิจอันเกี่ยวเนื่องจากการธนาคารพาณิชย์ เช่น การเรียกเก็บเงินตามตั๋ว การรับอวัลตั๋วเงิน การรับรองตั๋วเงิน การออกเช็คเตอร์ออฟเครดิต หรือการค้าประกันต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน จึงจะดำเนินการได้

โดยที่ธนาคารพาณิชย์เป็นตัวจักรสำคัญในระบบการเงินของประเทศ ดังนั้นกระทรวงการคลังจึงมอบให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

โดยวางมาตรการต่าง ๆ ควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ให้กระทำเกินขอบเขตความสามารถของตน ทั้งนี้ได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เช่น ในเรื่องการให้กู้ยืมแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเกินกว่าอัตราส่วนของเงินกองทุน อันอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ ที่จะไม่สามารถจ่ายเงินฝากเมื่อทวงถามหรือตามระยะเวลาที่ตกลงกันได้

กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

กระทรวงการคลังได้กำหนดมาตรการให้ธนาคารพาณิชย์ต้องสำรองเงินกองทุน เงินสภสารองที่ธนาคารแห่งประเทศไทย อัตราส่วนเงินให้กู้ยืมต่อเงินกองทุน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืม รวมทั้งสาระสำคัญอื่น ๆ บางประการในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 และ พ.ศ.2522 (ฉบับที่ 2) ที่ควรทราบดังนี้ :-

ก. ธนาคารพาณิชย์ ต้องสำรองเงินกองทุนตามมาตรา 10 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8.5 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น สินทรัพย์ทั้งสิ้นไม่รวมถึงสินทรัพย์ดังต่อไปนี้

1. หุ่น หุ่นกู หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ออกโดยธนาคาร เพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร หรือบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
2. พันธบัตรขององค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่กฎหมายจัดตั้งขึ้น
3. หุ่นกูหรือพันธบัตรที่กระทรวงการคลังค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ย
4. เงินให้สินเชื่อแก่กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า หรือองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น
5. เงินให้สินเชื่อที่มีเงินฝาก หลักทรัพย์รัฐบาลไทย หรือหลักทรัพย์ใน (ก) (ข) หรือ (ค) ข้างต้นเป็นประกันเฉพาะส่วนที่ไม่เกินมูลค่าของเงินฝากหรือหลักทรัพย์ดังกล่าว
6. ตัวแลกเปลี่ยนที่ออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิต ซึ่งธนาคารพาณิชย์ได้เปิดไปเฉพาะส่วนที่ไม่เกินมูลค่าของเงินมัดจำที่ผู้ขอให้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตได้วางไว้

7. เงินให้สินเชื่อ เพื่อการส่งสินค้าออกตามเขตเทอร์ออฟเครดิตที่เปิดมายังธนาคารพาณิชย์ก่อนการส่งสินค้านั้นออก และยังมีได้มีการออกตั๋วแลกเงินตาม (6.)
8. ตั๋วแลกเงินที่ออกตามเขตเทอร์ออฟเครดิต ซึ่งเปิดมายังธนาคารพาณิชย์เป็นคำสั่งค้าที่ส่งออก
9. ตั๋วแลกเงิน เพื่อเรียกเก็บเป็นคำสั่งค้าที่ส่งออก ซึ่งธนาคารพาณิชย์ได้รับซื้อไว้
10. หนังสือสำคัญ มุลงัพท์กันชนตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมแร่ดีบุก
11. อสังหาริมทรัพย์ เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ หรือสำหรับพนักงานและลูกจ้าง เมื่อได้หักค่าเสื่อมราคาแล้ว
12. เครื่องใช้และเครื่องตกแต่งสำหรับสำนักงาน หรือสำหรับบ้านพักพนักงานและลูกจ้างเมื่อได้หักค่าเสื่อมราคาแล้ว
13. ยอกเหล็กเชื่อมบัญชีระหว่างสำนักงานที่เป็นนิติบุคคลเดียวกัน
14. สินทรัพย์ของสำนักงานสาขาในต่างประเทศ แต่ละสำนักงานของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย เฉพาะส่วนซึ่งเท่ากับหนี้สินที่สำนักงานสาขานั้นมีต่อบุคคลภายนอกและหนี้สินนั้นสำนักงานใหญ่ไม่ได้ชำระกัน
15. เงินให้กู้ยืมแก่ธนาคารพาณิชย์ประเภทชำระคืนเมื่อทางฉาบ
16. เงินให้กู้ยืมแก่บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเพื่อการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาตลาดทุน
17. เงินสครระหว่างเรียกเก็บประเภทเช็คส่งคืน
18. เงินให้สินเชื่อแก่บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หรือบริษัทหลักทรัพย์ หรือเงินลงทุนซื้อหุ้นของบริษัทดังกล่าว ทั้งนี้ตามโครงการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบ รวมถึงสินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ให้แก่บรรดาสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามข้อตกลงการให้สินเชื่อเพื่อสภาพคล่องของธุรกิจหลักทรัพย์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า เป็นการให้สินเชื่อโดยผ่าน "พูล 1 และ พูล 2" นั้น ถือว่าการให้สินเชื่อดังกล่าวเป็นสินทรัพย์ที่ได้รับการยกเว้น ไม่ถือเป็นสินทรัพย์เสี่ยง

19. เงินลงทุนในหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ไปใช้เงินกู้ซึ่งกระทรวงการคลังกำกับเงินและคอกเบี้ย

20. หุ้นของบริษัทเงินทุนแห่งอาเซียน

ข. ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินสดสำรอง ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ของยอดรวมเงินฝากทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ และต้องเป็นเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2 ของยอดรวมเงินฝากทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ ส่วนที่เหลือจะเป็นหลักทรัพย์รัฐบาลไทยซึ่งปราศจากภาระผูกพันหรือเงินสดที่ธนาคารพาณิชย์ก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นเงินสดที่ธนาคารพาณิชย์จะถือเป็นเงินสดสำรองได้ไม่เกินร้อยละ 2.5 ของยอดรวมเงินฝากทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์

อัตราส่วนที่ต้องดำรงนั้น ให้คำนวณโดยเทียบกับเงินฝากเฉลี่ยในสัปดาห์ก่อน

ค. ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง เป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าและไม่เกินร้อยละห้าสิบ ของยอดเงินฝากและหรือยอดเงินกู้ยืมทั้งหมดหรือแต่ละประเภท แล้วแต่กรณี

สินทรัพย์สภาพคล่อง ได้แก่

1. เงินสด
2. เงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย
3. เงินฝากสุทธิที่ธนาคารพาณิชย์อื่น
4. หลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่ปราศจากภาระผูกพัน
5. หุ้นกู้หรือพันธบัตรที่กระทรวงการคลังกำกับเงินและคอกเบี้ย และปราศจากภาระผูกพัน
6. สินทรัพย์อื่นที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

ง. ธนาคารพาณิชย์จะให้สินเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างแก่บุคคลใด
บุคคลหนึ่ง ณ สิ้นวันใดวันหนึ่ง ต้องไม่เกินหนึ่งในสามของเงินกองทุน แต่จะยกเว้นในกรณี
ดังนี้ .-

1. ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืมเงินโดยการซื้อหลักทรัพย์รัฐบาลไทย หรือ
หลักทรัพย์อื่นที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด
2. ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืมเงินโดยมีหลักทรัพย์อื่น ๆ ที่ธนาคารแห่ง -
ประเทศไทยกำหนดเป็นประกัน เฉพาะในส่วนที่ไม่เกินมูลค่าที่ธนาคารพาณิชย์ได้ตีราคา
ไว้เป็นประกัน
3. เป็นการให้สินเชื่อตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด
4. เป็นการรับอ่าวลตัวเงิน, รับรองตัวเงิน, ออกเช็คเตอร์ออฟเคเรติค
ที่ธนาคารพาณิชย์มีความผูกพันในการชำระเงินหรือค้ำประกันการกู้ยืมเงิน หรือค้ำประกัน
การขาย ขายลคหรือขายชวงลคตัวเงิน ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

นอกจากนี้ยังมีให้ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อหรือค้ำประกันการกู้ยืมเงินแก่
นิติบุคคลใด ๆ ที่กรรมการของธนาคารพาณิชย์นั้นถือหุ้นเกินร้อยละ 30 ของหุ้นที่จำหน่ายได้
ของนิติบุคคลนั้น

จ. กำหนดอัตราดอกเบี้ยประเภทต่าง ๆ ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตั้งแต่
1 ก.ค. 2524 ดังนี้ .-

1. อัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์ต้องจ่ายสำหรับเงินฝากแต่ละ
ประเภท
- เงินฝากเผื่อเรียกรวมทั้งเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อไม่ถึง 3 เดือน ไม่จ่ายดอกเบี้ย
เงินออมทรัพย์ ร้อยละ 9 ต่อปี
เงินฝากประจำระยะเวลาตั้งแต่ 3 เดือนแต่ไม่ถึง 6 เดือน ไม่เกินร้อยละ 10 ต่อปี

เงินฝากประจำระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือน แต่ไม่ถึง 1 ปี ไม่เกิน
ร้อยละ 11 ต่อปี

เงินฝากประจำระยะเวลาตั้งแต่ 1 ปี แต่ไม่ถึง 2 ปี ไม่เกิน
ร้อยละ 13 ต่อปี

เงินฝากประจำระยะเวลาตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป ไม่เกินร้อยละ 14 ต่อปี

เงินฝากที่ทองจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป ซึ่ง
ธนาคารพาณิชย์ยินยอมให้ผู้ฝากถอนเงินฝากก่อนครบกำหนด ให้จ่ายดอกเบี้ยสำหรับระยะ-
เวลาที่ได้ฝากไว้จริง ไม่เกินอัตราสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดตามระยะเวลา หักด้วย
อัตราร้อยละ 2 ต่อปี แล้วแต่กรณี

2. อัตราดอกเบี้ยเกี่ยวกับการเรียกเก็บดอกเบี้ยหรือส่วนลด ได้ไม่เกิน
ร้อยละ 19 ต่อปี แต่การให้สินเชื่อเพื่อการส่งสินค้าเข้าเฉพาะส่วนที่มีเอกสารนำเข้าประกอบ
จะเรียกเก็บไม่เกินอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์ต้องจ่ายในการกู้ยืมเงินจาก
ต่างประเทศ ตามเอกสารการนำเข้ดังกล่าว บวกด้วยอัตราไม่เกินร้อยละ 1.5 ต่อปี

จ. ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ ชื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัด เกินกว่าร้อยละ 10
ของหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดและห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ ใดซื้อหรือมีหุ้นและหุ้นกู้ของบริษัทจำกัด
ต่าง ๆ รวมกันเกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง

กฎหมายบางประการเกี่ยวกับการดำเนินงานของสาขานาคารต่างประเทศ

โดยทั่วไปแล้ว สาขานาคารนานาชาติหรือสาขานาคารต่างประเทศ ต้องยึด
ถือและปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 และ
พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2522 เช่นเดียวกับ ธนาคารที่จก -
ทะเบียนในประเทศไทย ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่มีข้อกำหนดบางประการให้สาขาของธนาคาร
ต่างประเทศ ต้องยึดถือปฏิบัติโดยเฉพาะ ดังนี้ .-

ก. ธนาคารนานาชาติ หรือสาขาของธนาคารต่างประเทศ จะตั้งขึ้นได้ในรูป

บริษัทจำกัดก็ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และโดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งรัฐบาลอาจจะกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

ข. สาขานาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ ต้องสำรองสินทรัพย์ไม่ต่ำกว่า 5 ล้านบาท และสินทรัพย์นั้นต้องสำรองไว้ในประเทศไทยตามจำนวน ชนิด วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา ดังต่อไปนี้.-

1. เงินฝาก หลักทรัพย์รัฐบาลไทยซึ่งปราศจากภาระผูกพันที่มีอยู่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย อันเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากเงินสดสำรอง ซึ่งต้องสำรองไว้ตามกฎหมาย

ในการคำนวณมูลค่าหลักทรัพย์รัฐบาลไทยให้ถือตามราคาที่ยตราไว้

2. หุ่น หุ่นกู หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ออกโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หุ่นกูหรือพันธบัตรที่กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินและคอกเบี้ย

ในการคำนวณมูลค่าสินทรัพย์ข้างต้น ให้ถือตามราคาที่ยตราไว้

3. อสังหาริมทรัพย์ เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจสำหรับพนักงานและลูกจ้าง โดยหักค่าเสื่อมราคาตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบ

สินทรัพย์ตาม (2) และ (3) ต้องมีมูลค่ารวมกันแล้วไม่เกินร้อยละ 40 ของสินทรัพย์ที่ต้องสำรอง

สินทรัพย์ที่สาขานาคารต่างประเทศต้องสำรองนั้นต้องจัดหาค่า (1) เงินที่นำเข้ามาจากสำนักงานใหญ่ และหรือสาขาอื่น นอกประเทศไทยของธนาคารต่างประเทศนั้น (2) เงินสำรองต่าง ๆ แต่ไม่รวมถึงเงินสำรองสำหรับการลดค่าของสินทรัพย์และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้ หรือ (3) เงินกำไรสุทธิแต่ละงวด การบัญชีของสาขาอันได้โอนเป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานใหญ่แล้วและไม่ต้องส่งออก ทั้งนี้เมื่อหักผลขาดทุนที่เกิดขึ้นในทุกงวดการบัญชีออกแล้ว

สินทรัพย์ข้างต้นนี้ ให้ถือเป็นเงินกองทุน

ค. ห้ามมิให้สาขานาคารต่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทย เปิดสาขา

ขึ้นอีก เว้นแต่สาขาของธนาคารต่างประเทศนั้น ได้เปิดสาขาดำเนินการอยู่แล้วก่อนพระ-
ราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 จะมีผลใช้บังคับ ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้

ง. ตามมาตรา 16 สาขาของธนาคารต่างประเทศ จะต้องประกาศงบดุล
และบัญชีกำไรขาดทุนของธนาคารสำนักงานใหญ่ ที่ธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นสาขา ภายใน
ระยะเวลา 4 เดือน นับแต่วันสิ้นปีธุรกิจของธนาคารต่างประเทศนั้น เว้นแต่จะมีเหตุ
ขัดข้องอันสมควร และต้องนำประกาศนั้นเปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงาน

ตามที่กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้ร่วมกันกำหนด
อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินฝากทำให้สาขาธนาคารนานาชาติหรือสาขาธนาคาร
ต่างประเทศได้ยึดถือและปฏิบัติตามดังนี้ -

2 สินทรัพย์สภาพคล่องของสาขาธนาคารต่างประเทศ¹

(ล้านบาท)											
ปี	สินทรัพย์สภาพคล่อง	สินทรัพย์สภาพคล่อง							เงินฝาก	อัตราส่วน สินทรัพย์ สภาพคล่อง ต่อเงินฝาก	
		เงินตรา	เงินฝากที่	เงินฝากที่	เงินฝากที่	เงินฝากที่	หลักทรัพย์รัฐบาล	รวม			
		ต่างประเทศ	ธนาคารแห่งประเทศไทย	ธนาคารอื่นในประเทศไทย	ธนาคารในต่างประเทศ	ธนาคารสำนักงานใหญ่ในต่างประเทศ	ส่วนที่ปราศจาก ภาระผูกพัน	ทองคำ			
2521	มี	16.4	410.0	460.6	80.4	64.1	240.2	-	1,324.6	5,518.1	24.01
	มิ	15.3	351.8	460.6	64.8	59.5	237.9	-	1,237.3	5,440.4	22.75
	ก	11.4	232.4	475.8	74.9	130.2	382.1	-	1,361.7	5,356.4	25.42
	ข	15.7	241.9	481.6	85.7	166.8	239.6	-	1,282.3	5,582.2	22.98
2522	มี	10.7	252.9	481.6	105.3	231.0	220.3	-	1,360.8	5,837.1	23.32
	มิ	10.4	243.3	500.9	302.7	176.7	235.0	-	1,521.2	5,652.4	26.92
	ก	13.6	144.8	565.9	120.3	167.4	280.0	-	1,341.1	6,137.1	21.85
	ข	15.1	176.4	570.9	218.4	184.1	227.3	-	1,450.5	5,774.1	25.12

กรมระหว่างธนาคารพาณิชย์

